

Jaarverslag 2017

Algemeen

Het Centrum voor Israëlstudies heeft zich in 2017 verder ontwikkeld als kenniscentrum. Ds. Aart Brons is na een volle periode van zeven jaar vertegenwoordiging van de kerken in Jeruzalem samen met zijn vrouw teruggekeerd naar Nederland. Terwijl in het najaar onder ruime belangstelling afscheid van hem is genomen op een avond van terugblik en bezinning op de ontmoetingen in Jeruzalem, is ds. Rien Vrijhof met zijn vrouw voor een tijdelijke periode naar Jeruzalem verhuisd. Hij heeft het werk ter plaatse waargenomen.

Met ingang van 1 december 2017 werd een nieuwe 'representative in Israël' benoemd: Albert Groothedde MA. Groot is de dankbaarheid dat voor hem nog voor zijn benoeming een visum verkregen is. Zo krijgt de verbondenheid met het Joodse volk gestalte krijgen door een voortdurende presentie in Jeruzalem en heeft het werk zonder onderbreken voortgang kunnen vinden.

Studiereizen

In 2017 zijn 3 studiereizen georganiseerd, waarbij het netwerk van het CIS ten goede is gekomen aan de partners en waardoor de beoogde kenniscirculatie metterdaad gestalte heeft gekregen.

- Van 1-24 maart 2017: een studiereis voor studenten van de Theologische Universiteit Apeldoorn. Naast 37 studenten hebben ook 5 stafleden deelgenomen aan de reis. Een hoogtepunt is geweest een gezamenlijke studiedag met rabbijnen en rabbijnen in opleiding van zowel het Schechterinstituut als het Jewish Theological Seminary te Jeruzalem. In chevroeta-sessies zijn in kleine groepen (Bijbel)teksten gelezen, rondom het thema 'Israël in Tenach, Talmoed en Midrasj'. Hierin krijgt het gezamenlijk luisteren naar de Schriften op een bijzondere wijze gestalte, vanuit het diepe besef daarin aan elkaar verbonden te zijn. Dat kan alleen op deze manier gebeuren, omdat er langdurige contacten zijn gegroeid en er wederkerig vertrouwen wordt uitgesproken. Naast tal van religieus-Joodse contacten waren er ook persoonlijke ontmoetingen met Palestijnse christenen, zowel als met Messiaanse Joden.
- Van 3-13 april 2017 heeft het CIS een studiereis voor 27 docenten en medewerkers van de CHE georganiseerd. Door de diversiteit aan contacten krijgt de doelstelling van het CIS gestalte en wordt deze verder uitgebouwd. Er zijn verbindingen gelegd met het Share Tsedeq ziekenhuis, waarvan in de minorreis weer gebruik gemaakt is. Ook andere ontmoetingen hebben vrucht gedragen voor een voortgaande uitwisseling met docenten en studenten. De bezinning op de verbindingen tussen identiteit en professionaliteit heeft door de reis en de diverse collegiale ontmoetingen ter plaatse een stimulans en verdieping gekregen.
- Van 9-23 oktober 2017 is opnieuw een studentenreis georganiseerd, waar 23 studenten aan deelgenomen hebben. Naast een breed palet aan georganiseerde ontmoetingen, hebben de studenten ook een eigen onderzoek uit ter plaatse uitgevoerd, dat door het CIS is gefaciliteerd. Ook deze reis - in het kader van een minor van de CHE - is succesvol verlopen.

Door de studiereizen krijgt de profilering van het CIS concreet vorm. De drievoudige verbondenheid in Israël, met religieuze Joden, Palestijns christenen en Messiaanse Joden krijgt in alle reizen gestalte door een veelheid van ontmoetingen. Ook laten we in Israël aan gesprekspartners zien op welke wijze wij ons met het Joodse volk verbonden weten, op basis van de verbondstrouw van onze God. Doordat dit via verschillende thema's steeds weer terugkeert, zien partners ter plaatse scherper wat de bedoeling is van onze aanwezigheid en het werk van de Israëlconsulent. Zo heeft diens aanwezigheid betekenis voor de reizen, maar andersom vormen de reizen ook een verrijking en versteviging voor zijn werk en contacten.

Permanente Educatie-module

Een belangrijk aandachtspunt is de organisatie van een module in het aangestuurde deel van de postacademische educatie voor predikanten van de Protestantse Kerk, in samenwerking met een viertal externe partners in Nederland. Naast de GZB zijn dat: Kerk in Actie, de Raad voor kerk en Israël, de Protestantse Theologische Universiteit en de Leerstoelstichting tot bevordering van Wetenschappelijk Onderwijs in de Judaïstiek.

Een belangrijk doel van deze module is om bruggen te slaan in Israël en het gesprek in de kerk over grenzen van verschillende visies heen te bevorderen. Dat gebeurt door verdieping aan te brengen in de kennis van en betrokkenheid bij het Joodse volk in de concrete situatie in Israël en tevens aandacht te geven aan de oecumenische verbondenheid met Palestijnse christenen. De module heeft veel impact op predikanten, die ieder de opgedane kennis weer uitzetten in hun netwerk.

Publicaties, toerusting, communicatie

- Een *Reis-wijzer*, een handreiking aan bezoekers van het land Israël. Omdat de *Reis-wijzer* ook door de reisorganisatie Promised Lands wordt meegegeven aan een bepaalde categorie reizigers naar Israël, wordt hiermee een nog grotere doelgroep bereikt.
- Een dagboek bij de Joodse najaarsfeesten, geschreven en digitaal gepubliceerd door ds. Aart Brons. De gebeurtenissen bij elk feest worden per dag besproken en er wordt op gereflecteerd vanuit het perspectief van onze verbondenheid met Israël. Een bijzonder concept, dat veel belangstelling heeft getrokken..

Messiasbelijdende Joden

Een conferentie is voorbereid, samen met de Theologische Universiteiten van Apeldoorn en Kampen, waarvoor Mark Kinzer uit de Verenigde Staten is uitgenodigd.

Met diverse andere partners, waaronder de Jules Isaacstichting, is bovendien een studiedag voorbereid waarin deze bekende Messiaanse theoloog zal spreken en opnieuw in een breed netwerk aandacht zal vragen voor de Joods Messiaanse stem.

De werkgroep Messiasbelijdende Joden, waarin de Nederlandse Vereniging van Jeshua als Masjiach belijdende Joden Hadderech zitting heeft, is omgevormd tot een nieuwe studiegroep. Het CIS faciliteert deze groep, die ook opengesteld is voor andere belangstellenden.

Het werk in Israël

In 2017 heeft ds. Aart Brons, die sinds 2012 in Jeruzalem woonde, zijn werk afgerond. Omdat een kandidaat-opvolger zich onverwacht terug heeft getrokken en het CIS veel waarde hecht aan een continue presentie, heeft ds. Rien Vrijhof de post waargenomen van september tot en met november 2017. Zo zijn diverse contacten zorgvuldig bewaard en overgedragen. Vanaf 1 december trad Albert Groothedde in dienst. Terugkoppeling naar Nederland heeft plaatsgevonden in een laatste tournee in het voorjaar, door het weblog *Ma Nisjma* en door interviews met o.m. het Reformatorisch Dagblad. Bovendien is ds. Brons ook regelmatig gevraagd door reisgroepen voor een lezing over een specifiek onderwerp, dan wel als inleiding op een synagogedienst. Een laatste terugblik heeft dus plaatsgevonden op een afsluitende avond op 8 november in Ede, waarvoor velen die hem hebben meegemaakt tijdens een van de studiereizen zijn uitgenodigd. Het thema *‘Ontmoetingen in Jeruzalem’* heeft ruimte gegeven voor een evaluatieve terugblik en een blik vooruit. We zijn bijzonder dankbaar voor wat ds. Brons samen met zijn vrouw in Jeruzalem heeft kunnen doen in de afgelopen jaren. Hij heeft tal van relaties gelegd, onderhouden, verdiept en de aandacht ervoor in Nederland verbreed.

Diaconale hulp

Namens de GZB en Deputaten Diaconaat van de CGK onderhoudt de project coördinator de contacten met de partnerorganisaties in Israël en de Palestijnse gebieden.

In 2017 zijn de volgende projecten ondersteund:

1. ALEH: activiteitenprogramma voor meervoudig gehandicapte kinderen voor de locatie in Gedera.
2. Shepherd Society: Medical Assistance project (financiële hulp voor medische onderzoeken en ingrepen) in Bethlehem.
3. Bible Society in Israel: Bijbels voor hulpbehoevenden in Israël en de publicatie van een geïllustreerde kinderbijbel (NT).
4. Schechter Instituut: TALI verzoeningsprogramma met Joodse en Arabische scholen.
5. STEP: Engelse lesprogramma's in Ramalla.

6. Jemima: Thuiszorgprogramma voor meervoudig gehandicapte kinderen
Daarnaast heeft het CIS contacten met twee Joodse organisaties onderhouden.

1. Yad Elie, met de volgende projecten:
 - a. 'Eat, Grow and Learn': schoolmaaltijden, schooltuinen en educatief programma over gezond voedsel en hygiëne voor kwetsbare Joodse en Arabische kinderen in Jeruzalem.
 - b. 'Jerusalem Forest project': een bosbouwproject in het Jerusalem Forest, met het oog op verzoening tussen Joodse en Arabische leerlingen die gezamenlijk werken in dit bos.
2. Keshet High School, met het *Independence project*: dit nieuwe project voor kinderen met (een zware vorm van) autisme vindt plaats binnen een reguliere high school in Jeruzalem en is voor het eerst gestart dankzij de hulp van onze partners. Binnen Keshet High School draait alles om inclusiviteit en daarom vinden zij het van groot belang dat er ook voor hun leerlingen met autisme de best mogelijke kansen geboden worden. Het Independence project is opgestart om deze leerlingen aan het einde van hun schoolloopbaan bij Keshet High School een begeleide externe werkervaringsplek te geven, om zo het arbeidsperspectief te verhogen. De eerste resultaten zijn zeer hoopgevend, er zijn zelfs al twee leerlingen die een werkplek aangeboden hebben gekregen.

Totoerusting

Toeruster Tjerk Visser heeft op negen plaatsen presentaties gegeven. Het doel van het toerustingswerk is om de zichtbaarheid van het CIS te vergroten in kerk en onderwijs en daarmee met name het jongere publiek op een eigentijdse wijze te bereiken. Aansprekende interactieve presentaties zijn ontwikkeld om o.a. het belang van (diaconale) presentie in Israël onder de aandacht te brengen. Hierbij is een eerste aanzet gegeven om korte video impressies (vlogs) op te nemen. Deze zijn beschikbaar op de website en gebruikt om de presentaties visueel te ondersteunen.

Verder noemen we hier nogmaals de tournee van ds. Aart Brons.

Door de voorzitter, ds. Jacco Overeem, zijn een tweetal lezingen verzorgd en door de directeur, dr. Michael Mulder een negental lezingen.

Contacten

Ook in Nederland wordt evenals in Israël een netwerk van contacten onderhouden. Zo is de voorzitter tevens bestuurslid van de stichting Steun Messiasbelijdende Joden en de directeur is o.m. lid van het Overlegorgaan van Joden en christenen (OJEC) en de Protestantse Raad voor Kerk en Israël.

Publicaties

Naast de al eerder genoemde...

Door *Michael Mulder*:

- "Leviathan on the Menu of the Messianic Meal. The Use of Various Images of Leviathan in Early Jewish Tradition" in Koert van Bekkum e.a., eds., *Playing with Leviathan. Interpretation and Reception of monsters from the Biblical World, Themes in Biblical Narrative* (Leiden: Brill, 2017), 117-132.
- "Aanstaande predikanten naar Israël", *Verbonden* 61.1 (jan. 2017), 10.
- "*The New Christian Zionism. Fresh Perspectives on Israel & the Land*, Gerald R. McDermott (ed.), uitg. IVP Academic, Downers Grove (VS), 2016", boekbespreking in *RD*, 26 januari 2017.
- "Leven onder zegenende handen. Over de rijkdom van het Bijbelse begrip 'zegen'", *De Wakker* 126, (12 mei 2017), 6-9.
- "Het beloofde land. De Bijbel wijst niet op de grenzen, wel op de grond", *Profetisch Perspectief* 23 (nr. 96, herfst 2017), 28.
- "Ons gezicht in Jeruzalem", *Verbonden* 61.3 (sept. 2017), 10.
- "God's Covenant with Israel in Romans 10. An Intertextual Approach to the Dynamics of Covenant, Responsibility and Election", lezing op BEST-conferentie 31 maart, TUA, verschijnt in 2018 in conferentie-bundel bij Brill, Leiden.

- “Blij zijn met elkaar? Bijbels perspectief op de verhouding van Joden en heidenen in Romeinen 15:7-13”, rede opening academisch jaar TUA, 4 september.
- Diverse blogs op theologienblog ND en RD, w.o. ‘Jezus’ graf herontdekt’ (1-12, verscheen in ND dd 6 december: ‘Het graf van Jezus kennen en aanraken hoeft geen verarming van het geloof te betekenen’)

Door *Tjerk Visser*:

- “*Centrum voor Israëlstudies benoemt toeruster*”, Introductie toeruster CIS, *Verbonden*, jaargang 61 • nummer 2 • mei 2017), 10.
- “*Jeruzalem waar ik van houd*”, *Verbonden*, jaargang 61 • nummer 4 • november 2017, 11
- GZB dagboek (voor 2019), een week rondom het thema “*Pasen*” en een week rondom thema “*gedenken*”, met *Michael Mulder*.
- Introductieteksten in programmaboekjes van workshops, CGK Zending ontmoetingsdag Bunschoten en lessenserie op Ichtus college Veenendaal
- Vertelschets en Bijbelstudie voor het kinder- en jongerenmateriaal bij het pakket voor de Israëlzondag.

Door *Annemieke Steitner*:

- “*Strijd tegen schaamte*”, *Doorgeven*, november 2017, 22.
- “*Nieuwe kansen voor jongeren*”, *Verbonden*, november 2017, 10.

Bestuur en organisatie

Het bestuur van het CIS heeft in 2017 bestaan uit 6 vertegenwoordigers van de drie participanten, GZB, Deputaten Kerk en Israel en de CHE. Daarnaast een onafhankelijk penningmeester.

Naast het bestuur functioneren twee werkgroepen: 1) de werkgroep Jeruzalempost begeleidt het werk in Israël. 2) de werkgroep Messiasbelijdende Joden heeft zich gericht op de relatie met deze specifieke groep en krijgt nu een nieuwe gestalte in een studieplatform. Hierin hebben vertegenwoordigers van het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Messiasbelijdende Joden, Hadderech, een plaats, alsmede een vertegenwoordiger van de Voortgezette Gereformeerde kerken in Nederland (vGKN) en de GKv (afgevaardigd door Yachad).

Conclusie

We zijn dankbaar voor de werkzaamheden die binnen het Centrum voor Israëlstudies konden worden verricht. We spreken de hoop uit dat deze dienstbaar zullen zijn aan de ontmoeting met Israël in de breedste zin van het woord.